

Розподіл балів

12*5=60 балів
ІНДЗ – 25 балів
ПК – 15 балів

Всього 100

Тематика семінарських занять

▣ СЕМІНАРИ № 1

- ▣ "КОЗАЦТВО УКРАЇНИ (СЕРЕДИНА XV–XVI СТ.)"

▣ СЕМІНАР № 2

- ▣ „КОНФЕСІЙНА СИТУАЦІЯ XIУ–XVI СТ.”

▣ СЕМІНАР № 3

- ▣ «ЗАПОРОЗЬКА СІЧ, КРИМСЬКЕ ХАНСТВО І ТУРЕЧЧИНА У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVII СТ.»

▣ СЕМІНАР № 4–5

- ▣ «КОЗАЦЬКО–СЕЛЯНСЬКІ РУХИ В 20–30–Х РОКАХ XVII СТ.»

▣ СЕМІНАР № 6

- ▣ „УКРАЇНА НАПЕРЕДОДНІ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ XVII СТ.”

▣ СЕМІНАРИ № 7–8

- ▣ "РЕВОЛЮЦІЙНИЙ 1648 РІК І СТВОРЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ"

▣ СЕМІНАРИ № 9

- ▣ „ПРОДОВЖЕННЯ ВІЙНИ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ МОЛОДОЇ РЕСПУБЛІКИ (1649–1653 рр.)”

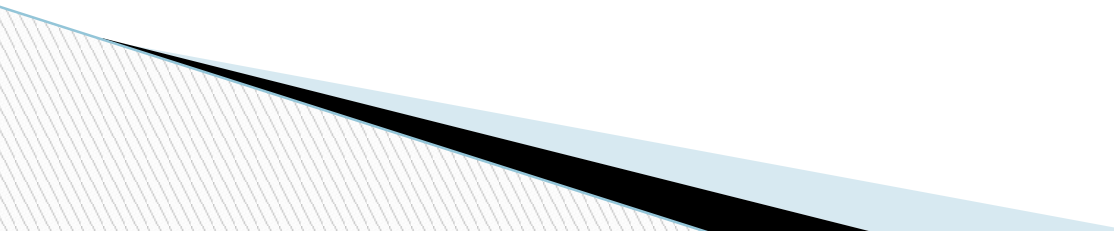
▣ СЕМІНАР № 10

- ▣ «СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗМІНИ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ У ПЕРШИЙ ПЕРІОД НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ XVII ст. (1648–1657 РР.)»

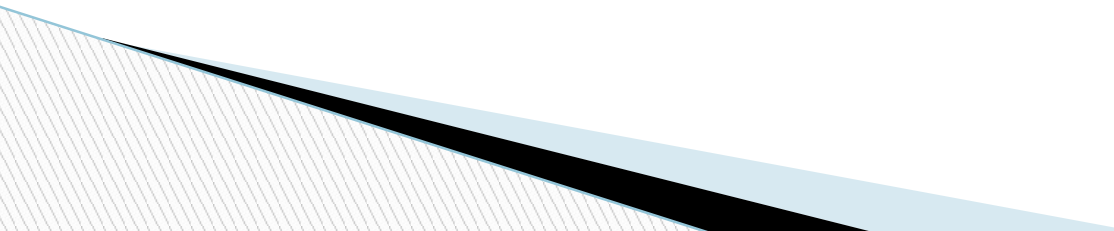
▣ СЕМІНАРИ № 11–12

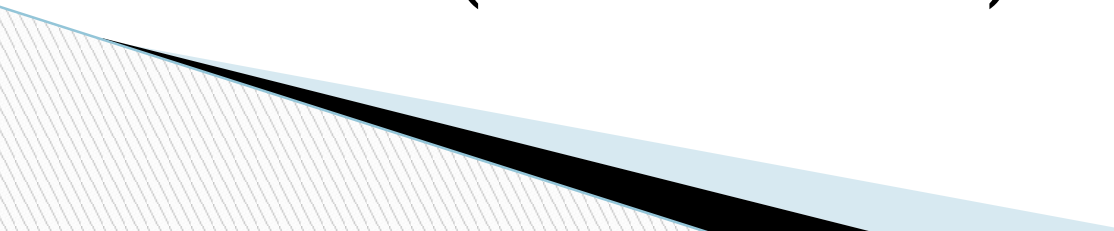
- ▣ „ГЕОПОЛІТИЧНІ ВЕКТОРИ ДІЯЛЬНОСТІ КОЗАЦЬКОЇ СТАРШИНИ (1660–1676)”

Завдання

- ▣ Опрацювання літератури 308 ауд.
  - ▣ Конспектування статей УІЖ
  - ▣ Презентації
  - ▣ Реферат
  - ▣ Зошити-конспекти
-

ПРИГАДАЙ

- Еволюція людини і найдавніших суспільств на території України
  - Скіфо-сарматська доба. Античні міста-держави Північного Причорномор'я
  - Праслов'яни, слов'яни та праукраїнці (III ст. до н.е. – VII ст. н.е.)
  - Київська Русь в період політичної єдності (80-і рр. – перша третина XII ст.)
  - Русь – Україна в період роздробленості і монголо-татарської навали.
-

- Культура та історичне значення Київської Русі.
  - Галицько-Волинська держава – спадкоємниця Київської Русі.
  - Визволення України з-під влади Золотої Орди та встановлення в ній удільного устрою династією Ольгердовичів.
  - Соціально-економічне становище українських земель у складі Польщі та Литви (XIV – XVI ст.)
-

КОЗАЦТВО

Запорозька Січ

у XVI столітті з'явилися твори, автори яких прагнули з'ясувати причини виникнення козацтва

- Першою була «Хроніка» **Мартіна Бельського** (1494 — 1575).
- **Гваньїні** намагався пояснити саме поняття «козак». В 1611 році він видав працю «O kozakach nizowych, które pospolicie zaporozkimi zowieмі».
- Мабуть, найдокладніші відомості про козаків, доповнені цікавими зауваженнями й оцінками, подав **Еріх Лясота** - «Щоденник»

- ▣ Знаходимо у **Піетро делла Валле** відомості про військовий побут і про походи козаків
- ▣ Видатне місце серед творів про козаків, написаних у перших десятиліттях XVII ст., займає «Історія Хотинської війни» **Якова Собеського**.
- ▣ Серед праць першої половини XVII століття про козацтво найціннішою за змістом, різноманітністю поставлених і висвітлених питань та яскравістю викладу слід вважати «Опис України» **Боплана**

Після Хмельниччини, тобто у другій половині XVII століття, з'являються твори українських авторів з історії козацтва.

- козацькі літописи **Самовидця і Грабянки.**
- Майже водночас із Грабянкою над твором, присвяченим головним чином історії козацтва, працював **Самійло Величко.**

Походження козацтва:

- 1) **«хозарська»** — ототожнює козаків з давніми народами степу «козарами», або хозарами;
- 2) **«чорноклобуцька»** — вбачає в них нащадків «чорних клобуків» — тюркського племені, яке у давньоруські часи жило в пограничному зі Степом Пороссі;
- 3) **«черкаська»** — вважає виникнення козацтва одним з наслідків процесу міграції в Подніпров'я черкесів (черкасів), які до того проживали в Тмутаракані;
- 4) **«татарська»** — виводить козацький родовід з татарських поселень, що виникли на Київщині за часів Володимира Ольгердовича та Вітовта, де шляхом злиття татарського елемента з місцевим населенням утворилася якісно нова верства — козацтво;
- 5) **«автохтонна»** — доводить, що козацтво як спільнота є прямим спадкоємцем, логічним продовженням вічових громад Київської Русі, які за литовської доби не зникли, а лише трансформувалися, зберігши свій вічовий устрій, у військово-службові формування, підпорядковані великому литовському князю;

- 6) **«болохівська»** — пов'язує козаччину з існуванням у давньоруських автономних громадах так званих болохівців, які після встановлення монгольського іґа добровільно прийняли протекторат Орди і вийшли з-під влади місцевих князів;
- 7) **«бродницька»** — висвітлює генетичний зв'язок козацтва зі слов'янським степовим населенням періоду Київської Русі — «бродниками», які жили у пониззі Дунаю;
- 8) **«уходницька»** — пов'язує виникнення козацтва з утворенням на території Наддніпрянщини громад вільних озброєних людей, котрі прибували сюди на промисли за рибою, бобрами, сіллю, дикими кіньми та іншою здобиччю;
- 9) **«захисна»** — пояснює появу козацтва на південних рубежах необхідністю дати організовану відсіч наростаючій татарській загрозі;
- 10) **«соціальна»** — факт виникнення козацтва пояснює як наслідок посилення економічного, політичного, національного та релігійного гніту, яке штовхало селянство до масових втеч на вільні землі та самоорганізацію в нових місцях проживання.

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА

Грабіжницькі походи кримських орд та султанських військ і нездатність влади організувати надійний захист.

**Посилення соціального і національно-релігійного гноблення.
Поширення панщини та запровадження кріпацтва спонукали українських селян до масових утеч.**

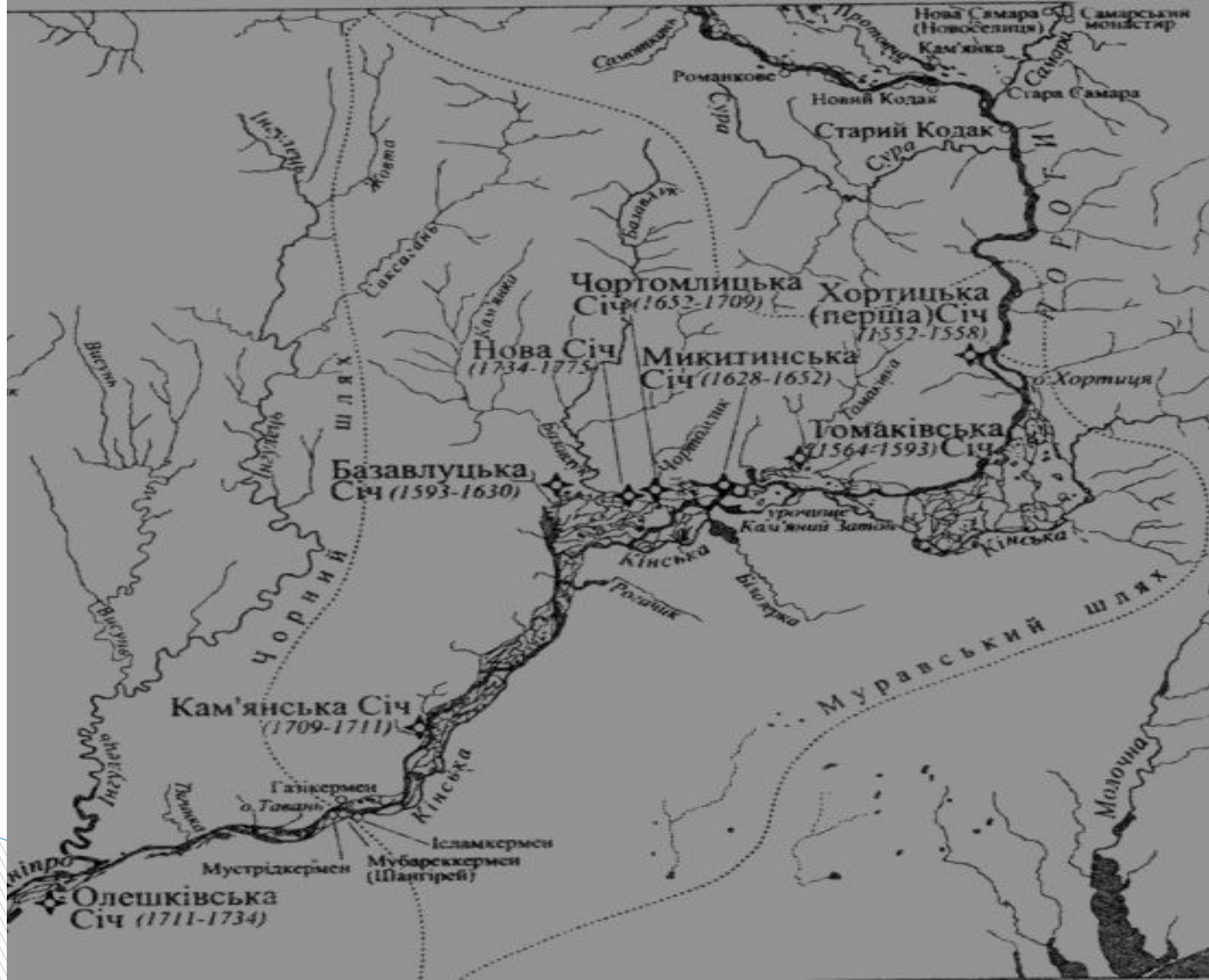

Заснування першої
Запорозької Січі історики, як
правило, пов'язують з ім'ям
козацького ватажка Д.
Вишневецького.

Управління Запорозькою Січчю.

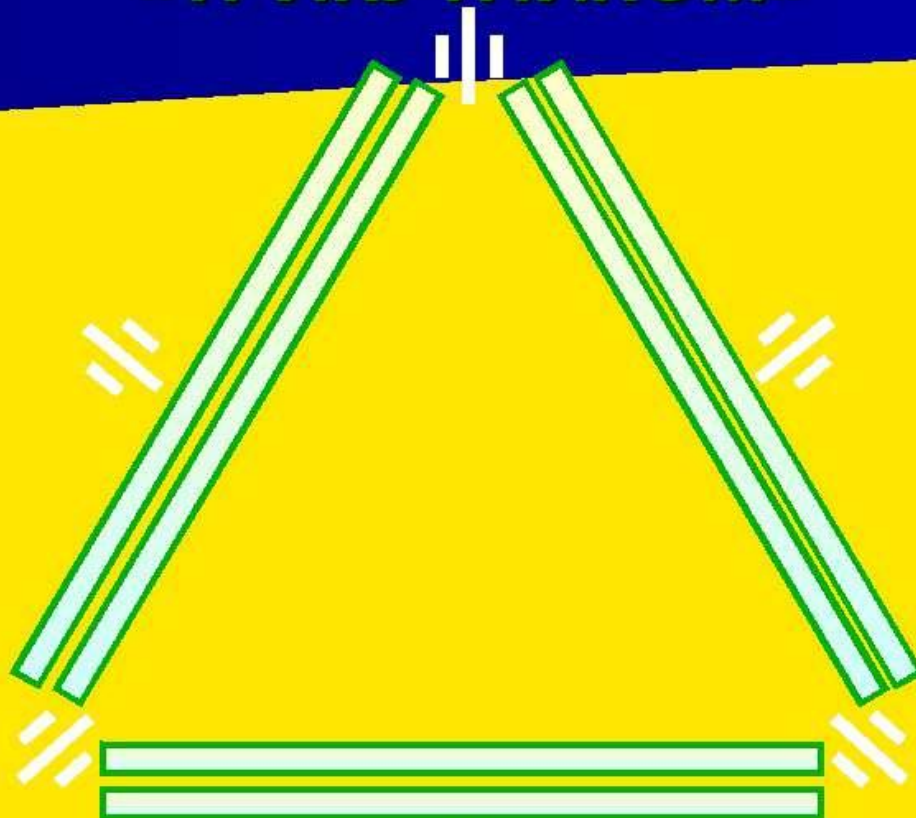
Клейноди Запорозької Січі.

Козацькі клейноди – відзнаки, атрибути й символи військової та цивільної влади й окремих військових та цивільних урядів в Україні в XV – XVIII ст.

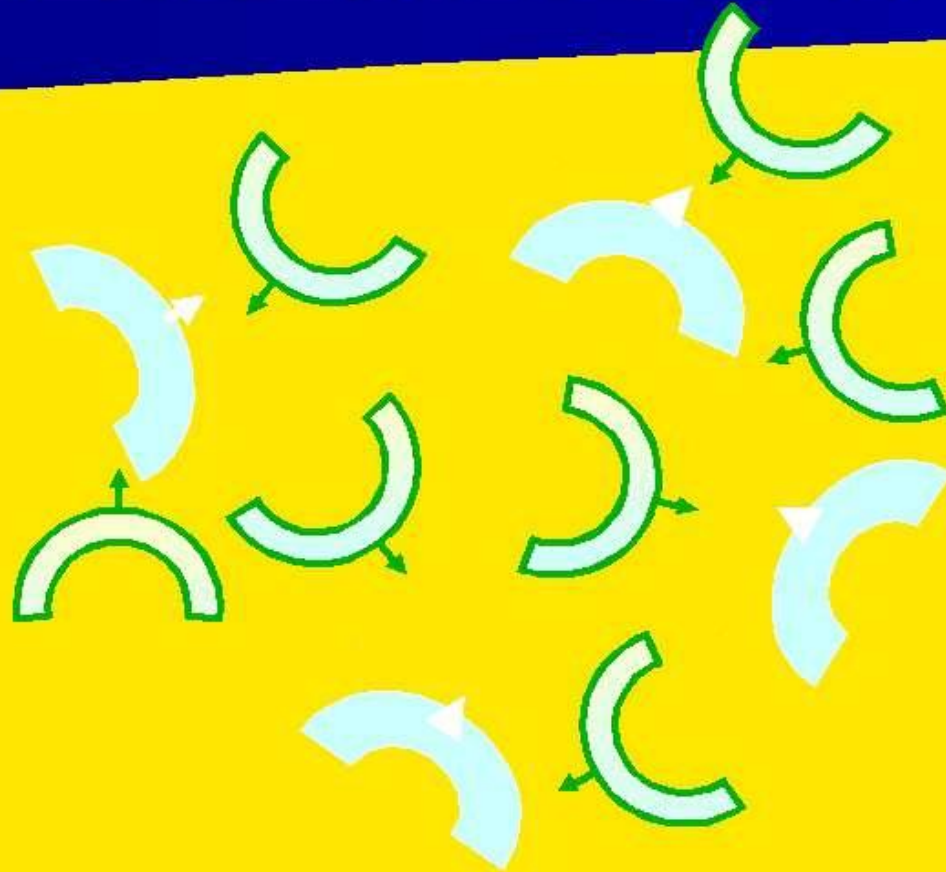
ОБОРОННИЙ БІЙ КОЗАКІВ «ТРИКУТНИКОМ»

ГАРМАТА

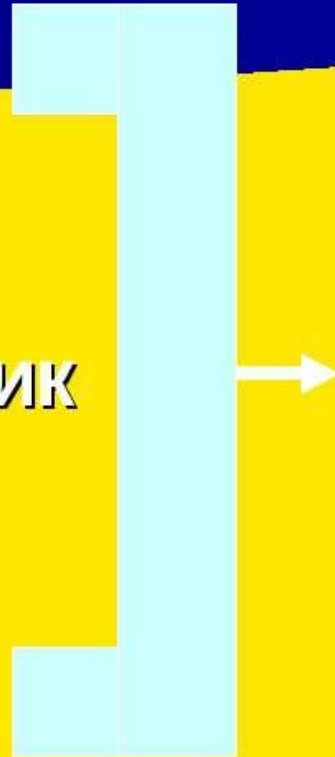
БІЙ КОЗАКІВ «ГАЛАСОМ» - ЗМІШАВШИСЬ З ВОРОГОМ

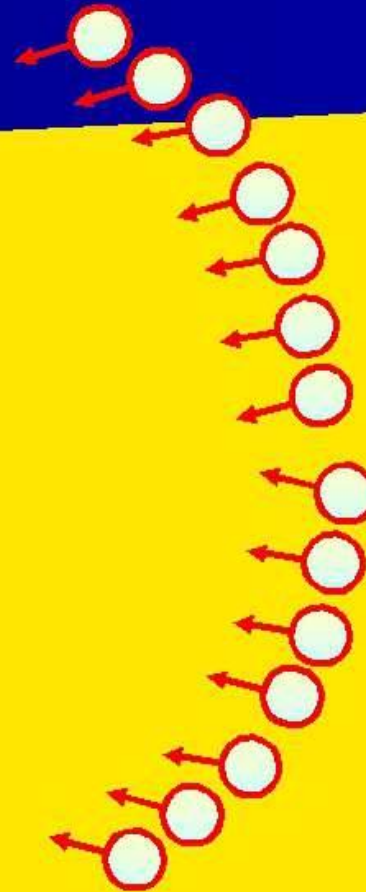

НАСТУП КОЗАКІВ ЛАВОЮ

ПРОТИВНИК

КОЗАКИ

Причини козацьких повстань 90-х років XVI ст.

Посилення кріпосницького, релігійного і національного гноблення

Зіткнення інтересів шляхти і козацтва

Прагнення польської шляхти оволодіти землями, які освоїли козаки

Намагання Речі Посполитої взяти під контроль українське козацтво

Утворення реєстрового козацтва.

1572 р. польський король Сигізмунд II Август видав універсал, за яким на службу було прийнято 300 козаків.

1578 р. польський король Стефан Баторій здійснив козацьку реформу – заснував реєстрове козацтво (від слова “реєстр” – список), в кількості 500 чоловік.

Селянсько-козацьке повстання 1591-93 рр. під проводом Х.Косинського

Рух повстанців взимку 1591-92 років	Облога міста повстанцями
Рух повстанців взимку 1592-93 років	Взяття міста повстанцями
Похід повстанців на Київ в 1593 році	Місце збору шляхетських військ
Похід Косинського на Черкаси в 1593 р.	Табір повстанців під Острополем
Рух військ шляхти в січні-лютому 1593 р.	Місце битви під П'яткою

Повстання під керівництвом С.Наливайка, Г.Лободи та М.Шаули

